

Sygn. akt V KK 307/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon (przewodniczący)

SSN Dariusz Kala (sprawozdawca)

SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant Agnieszka Murzynowska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Krajowej Grzegorza Krysmanna,
w sprawie **D. S.**

skazanego z art. 177 § 1 i 2 k.k.i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 30 czerwca 2021 r.,

kasacji, wniesionych przez: obrońcę skazanego i Prokuratora Generalnego -
na niekorzyść

od wyroku Sądu Okręgowego w L.

z dnia 17 grudnia 2019 r., sygn. akt IV Ka [...]

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w G.

z dnia 28 czerwca 2019 r., sygn. akt II K [...],

1. oddala kasację obrońcy skazanego jako oczywiście bezzasadną i kosztami postępowania kasacyjnego w tej części obciąża skazanego;

2. uchyla zaskarżony wyrok w części utrzymującej w mocy rozstrzygnięcie o środku karnym zawarte w punkcie II wyroku

sądu pierwszej instancji i sprawę w tym zakresie przekazuje Sądowi Okręgowemu w L. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

D. S. został oskarżony o to, że w dniu 24 lutego 2014 r. na drodze krajowej nr [...] w miejscowości K., około godz. 23:45, kierując samochodem osobowym Audi A6 nr rej. [...], naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że jadąc z nadmierną, jak na istniejące warunki drogowe prędkością, zjechał na przeciwny pas ruchu, doprowadzając do zderzenia z prawidłowo jadącym w przeciwnym kierunku samochodem ciężarowym Renault nr rej. [...], a następnie z samochodem ciężarowym Renault o nr. rej. [...], w wyniku czego śmierć na miejscu, na skutek licznych obrażeń wielonarządowych, poniosło dwóch pasażerów samochodu Audi, tj. P. S. i R. P., a dwóch, tj. M. C. i E. P., odniosło obrażenia powodujące naruszenie czynności narządów ciała na okres powyżej siedmiu dni, przy czym czynu tego dopuścił się będąc pod wpływem środka odurzającego o nazwie THC w stężeniu 1,8 ng/ml oraz amfetaminy o stężeniu 29,0 ng/ml, to jest o czyn z art. 177 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Wyrokiem z dnia 28 czerwca 2019 r., sygn. akt II K [...], Sąd Rejonowy w G.:

1. oskarżonego D. S. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, opisanego w części wstępnej wyroku, z tym ustaleniem, że w wyniku zdarzenia pokrzywdzony M. C. doznał ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w postaci ciężkiej długotrwałej choroby, realnie zagrażającej życiu, i za to na podstawie art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 5 (pięciu) lat pozbawienia wolności,
2. na podstawie art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 42 § 3 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na zawsze.

Wyrok zawiera również rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu.

Od powyższego wyroku apelacje wywiedli obrońca oskarżonego oraz prokurator.

Prokurator zaskarżył wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze i środkach karnych, zarzucając mu:

1. rażąco niewspółmierność wymierzonej oskarżonemu kary 5 lat pozbawienia wolności - wynikającą z nieuwzględnienia w dostatecznym stopniu przez Sąd Rejonowy w G. wyjątkowo wysokiej społecznej szkodliwości czynu przypisanego D. S. - związanej ze skutkami spowodowanymi przez oskarżonego w postaci śmierci dwóch osób i ciężkiego uszczerbku na zdrowiu jednej, jak i związanej z naruszeniem przez wyżej wymienionego elementarnych zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym, co przejawiało się w prowadzeniu pojazdu mechanicznego pod wpływem środka odurzającego i substancji psychoaktywnej - przez co wymierzona oskarżonemu kara została pozbawiona walorów zapobiegawczych i wychowawczych w ramach prewencji indywidualnej, jak również nie spełnia celów kary w zakresie prewencji ogólnej;
2. obrazę przepisów prawa karnego materialnego, a to art. 42 § 3 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., poprzez orzeczenie zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na zawsze, podczas gdy wyżej wskazany przepis nie pozwala na ograniczenie stosowania przedmiotowego zakazu do określonej strefy ruchu, dając jedynie podstawę, w przypadku braku wyjątkowego wypadku, uzasadnionego szczególnymi okolicznościami, do orzeczenia zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na zawsze, a więc zakazu obejmującego swym zakresem wszystkie kategorie pojazdów i wszystkie strefy ruchu.

Podnosząc powyższe zarzuty, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wymierzenie oskarżonemu za czyn opisany w punkcie I zaskarżonego wyroku na podstawie art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. kary 10 lat pozbawienia wolności oraz wyeliminowanie z pkt. II zaskarżonego wyroku sformułowania „w ruchu lądowym”.

Wyrokiem z dnia 17 grudnia 2019 r., sygn. akt IV Ka [...], Sąd Okręgowy w L. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że wymiar orzeczonej wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności podwyższył do siedmiu lat, a w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy. W wyroku zamieszczono również rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu.

Od powyższego wyroku kasacje wywiedli obrońca oskarżonego oraz Prokurator Generalny.

Prokurator Generalny zaskarżył orzeczenie w punkcie II (w zakresie utrzymującym w mocy zawarte w punkcie II wyroku sądu I instancji rozstrzygnięcie tego sądu o środku karnym, orzeczonym na podstawie art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 42 § 3 k.k.) na niekorzyść D. S., podnosząc zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przepisów prawa procesowego - art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. - polegającego na zaniechaniu należytego rozpoznania podniesionego w apelacji prokuratora zarzutu obrazy prawa karnego materialnego, tj. art. 42 § 3 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. w wyniku czego doszło do utrzymania w mocy wadliwego, rażąco naruszającego przepis art. 42 § 3 k.k., w brzmieniu obowiązującym w dacie popełnienia przypisanego oskarżonemu czynu, rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego w G., na mocy którego orzeczono wobec D. S. środek karny w postaci zakazu prowadzenia, na zawsze, wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym w sytuacji, kiedy przepis ten nie pozwalał na ograniczenie stosowania przedmiotowego zakazu do określonej sfery ruchu, bądź kategorii pojazdów, dając jedynie podstawę, w przypadku braku wyjątkowego wypadku, uzasadnionego szczególnymi okolicznościami, do jego orzeczenia w odniesieniu do wszelkich pojazdów mechanicznych, a zatem także pojazdów mechanicznych w ruchu wodnym i powietrznym.

Podnosząc powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w L. w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Na wstępie należy wskazać, że choć w przedmiotowej sprawie, poza Prokuratorem Generalnym, nadzwyczajny środek zaskarżenia wywiódł również obrońca oskarżonego, Sąd Najwyższy, korzystając z kompetencji przyznanej na mocy art. 535 § 3 k.p.k., pisemne motywy swojego orzeczenia ograniczył wyłącznie do wywodów poświęconych rozstrzygnięciu zawartemu w punkcie 2 wyroku. Kasacja obrońcy została bowiem oddalona jako oczywiście bezzasadna (zob. punkt 1 wyroku Sądu Najwyższego).

Trafny okazał się zarzut podniesiony w nadzwyczajnym środku zaskarżenia wywiedzionym przez Prokuratora Generalnego. Zastosowany przez sąd pierwszej instancji przepis art. 42 § 3 k.k. (w brzmieniu obowiązującym w dacie popełnienia przypisanego oskarżonemu czynu), stanowił bowiem, że *sąd orzeka zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na zawsze, jeżeli sprawca w czasie popełnienia przestępstwa określonego w art. 173, którego następstwem jest śmierć innej osoby lub ciężki uszczerbek na jej zdrowiu, albo w czasie popełnienia przestępstwa określonego w art. 177 § 2 lub w art. 355 § 2 był w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego lub zbiegł z miejsca zdarzenia, chyba że zachodzi wyjątkowy wypadek, uzasadniony szczególnymi okolicznościami*. W doktrynie konsekwentnie (i od lat) wskazuje się zaś, że określenie zakresu przedmiotowego zakazu prowadzenia pojazdów formułą „zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów” oznacza, że obejmuje on wszystkie pojazdy ze wszystkich sfer ruchu (lądowy, powietrzny, morski) i w konsekwencji nie może być w żaden sposób – w tym także poprzez zawężenie jego obowiązywania do określonej sfery ruchu – ograniczony (zob. m.in. N. Kłaczyńska [w:] *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz*, red. J. Giezek, Warszawa 2012, komentarz do art. 42, teza 16). Analogicznie należy interpretować, użyty na gruncie art. 42 § 3 k.k., zwrot „zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych”. Jest on bowiem równoznaczny z zakazem prowadzenia każdego pojazdu mechanicznego we wszystkich sferach ruchu. I w tym wypadku nie jest zatem możliwe wyłączenie (czy to przez wyeliminowanie określonego rodzaju pojazdu, czy to przez wyeliminowanie którejkolwiek z ww. sfer ruchu) z zakresu jego działania jakiegokolwiek pojazdu mechanicznego (R. A. Stefański [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, wyd. V, red. M.

Filar, Warszawa 2016, komentarz do art. 42, teza 8; wyrok Sądu Najwyższego z dnia z dnia 11 lutego 2021 r., II KK 227/19, LEX nr 3187491).

Z powyższego wynika zatem, że rozstrzygnięcie zawarte w punkcie II wyroku sądu pierwszej instancji, utrzymane w mocy przez sąd odwoławczy, jest jaskrawo sprzeczne z zaprezentowaną wyżej, bez wątpienia trafną linią interpretacyjną. Z całą mocą podkreślić przy tym należy, że organ *meriti* nie stwierdził, by w przedmiotowej sprawie zachodził wyjątkowy wypadek, uzasadniony szczególnymi okolicznościami, uprawniający do odstąpienia od orzeczenia zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na zawsze w oparciu o treść zacytowanej wyżej regulacji (art. 42 § 3 k.k. *in fine*).

W tym stanie rzeczy, nadzwyczajny środek zaskarżenia wywiedziony przez Prokuratora Generalnego należało uznać za zasadny (art. 523 § 1 k.p.k.). W konsekwencji uchylono zaskarżony wyrok w części utrzymującej w mocy rozstrzygnięcie o środku karnym zawarte w punkcie II wyroku sądu pierwszej instancji i sprawę w tym zakresie przekazano Sądowi Okręgowemu w L. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Przeprowadzając kolejny raz kontrolę apelacyjną, w wynikającym z przekazania zakresie, organ *ad quem* będzie pamiętał o dochowaniu standardów wynikających z art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. oraz o przywołanych wyżej trafnych poglądach dotyczących wykładni zwrotu „zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych”.

Mając na względzie zaprezentowaną argumentację, Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.